

แนวทางการวางแผนทางการเงินเพื่อคุณภาพชีวิตวัยเกษียณอายุ Approach Financial Planning for Quality of Life Retirement Age

สุดารัตน์ ทิพาพงศ์¹

Sudarat Tipapong

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาแนวทางการวางแผนทางการเงินเพื่อคุณภาพชีวิตวัยเกษียณอายุ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับวางแผนทางการเงินให้กับผู้สูงอายุ ที่เตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัยเกษียณอายุ โดยเริ่มจากการวางแผนทางการเงินอย่างเป็นระบบ การลงทุนที่มีความเสี่ยงน้อยและเกิดผลคุ้มค่า การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการลงทุนที่เหมาะสมกับตัวเอง ซึ่งแนวทางในการวางแผนทางการเงินเพื่อคุณภาพชีวิตวัยเกษียณอายุ มีทั้งหมด 5 ขั้นตอนได้แก่ การสำรวจตัวเอง การสำรวจแหล่งเงินได้หลังเกษียณ การคำนวณวางแผนเป้าหมายค่าใช้จ่ายหลังเกษียณ การทำตามแผนและการติดตามทบทวนประเมินผล หากดำเนินการเตรียมความพร้อมทุกขั้นตอนและเหมาะสมกับวิถีชีวิตดังที่กล่าวข้างต้นนั้น จะทำให้วัยเกษียณมีความมั่นคงในชีวิต ประกอบกับการดำเนินชีวิตหลังรายได้ลดลงได้อย่างปกติสุข มีสุขภาพกายที่ดี สุขภาพจิตที่แข็งแรงอีกด้วย

คำสำคัญ (Keywords): วางแผนทางการเงิน; คุณภาพชีวิตวัยเกษียณอายุ; แนวทางการวางแผน

Abstract

The Study of Financial planning approach for quality of life retirement age. It is a study of the concept of financial planning for the elderly. That prepare when entering retirement age. Starting with systematic financial planning. An investment with low risk and good value. Obtaining investment information that is suitable for you. Which approach for financial planning for quality of life in retirement age. There are 5 steps which are Self exploration, Survey of income sources after retirement, The calculation of goal planning, retirement expenses,

Received: 2020-12-11 Revised: 2021-01-13 Accepted: 2021-01-15

¹ หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง Doctorate of Business Administration Program Faculty of Business Administration Ramkhamhaeng University.
e-mail: pong_m8@hotmail.co.th

Plan implementation and follow-up Review .If all preparation steps are taken and suitable for the lifestyle mentioned above, Will make retirement age more stable in life Coupled with a normal life after income declines Have good physical health Strong mental health as well

Keywords: Financial Planning; Quality of Life; Retirement Age; Planning Approach

บทนำ(Introduction)

สำหรับประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 และกำลังจะก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมสูงอายุระดับสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2564 หมายถึงสังคมที่มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด โดยคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2574 ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุระดับสุดยอด คือ มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยมีประชากรทั้งหมด (ไม่รวมแรงงานข้ามชาติ) 66 ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นผู้สูงอายุ 12 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 18 ของประชากรทั้งหมด ประเด็นท้าทายที่สำคัญคือ ประชากรไทยกำลังมีอายุสูงขึ้นอย่างรวดเร็วมาก อีก 4 ปีข้างหน้า เราจะเป็น “สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์” เมื่อสัดส่วนผู้สูงอายุถึงร้อยละ 20 และอีก 20 ปีข้างหน้า สัดส่วนประชากรสูงอายุจะสูงขึ้นถึงร้อยละ 30 ของประชากรทั้งหมด อีก 20 ปีข้างหน้าจำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี จะลดลงจาก 12 ล้านคน เหลือ 9 ล้านคน คนในวัยแรงงานอายุ 15-59 ปี จะลดลงจาก 44 ล้านคน เหลือ 37 ล้านคน แต่ผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นอีกเกือบเท่าตัวจาก 11 ล้านคนเป็น 20 ล้านคน (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2562, 2)

ด้วยรัฐบาลได้มีแนวนโยบายในการปฏิรูปประเทศไทย โดยกำหนดกรอบการปฏิรูปภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และให้ทุกส่วนราชการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ 20 ปี ซึ่งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการจัดทำภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานในสังกัด และได้แจ้งเวียนผลการจัดทำยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ระยะ 20 ปี เพื่อทราบและใช้กรอบแนวทางในการกำหนดทิศทาง การขับเคลื่อนงานของส่วนราชการระดับกรมในอนาคต โดยกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) แผนปฏิรูป และจัดทำแผนแม่บท (Operation Plan) อีกทั้งการดำเนินการขับเคลื่อนภารกิจปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2558 ได้ประกาศกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2559 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2559 เป็นต้นไปกรมกิจการผู้สูงอายุ จึงได้มีการ

พัฒนายุทธศาสตร์ระยะ 20 ปี กรมกิจการผู้สูงอายุที่ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์และเป้าหมายการพัฒนาประเทศในการนำพาประเทศไทยก้าวสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีบทบัญญัติที่บรรจุหลักการที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 71 วรรคสาม รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุคนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีพได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกัน มิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมตลอดทั้งให้การบำบัด ฟื้นฟูและเยียวยาผู้ถูกกระทำการดังกล่าว (รัฐธรรมนูญ, 2560, 19)

ในการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณอายุ นั้นเป็นเรื่องสำคัญของชีวิตที่ทุกคนโดยเฉพาะคนที่กำลังจะเป็นผู้สูงอายุควรจะมีความรู้ ความเข้าใจและความสำคัญของการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณอายุ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนไปสู่สังคมผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น เนื่องจากวิวัฒนาการความก้าวหน้าด้านการแพทย์ ทำให้แนวโน้มของประชากรผู้สูงอายุมีอายุขัยเพิ่มมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไปด้วย สำหรับการศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเตรียมตัวของบุคลากรก่อนวัยเกษียณและความรู้ ความเข้าใจ ความจำเป็นในการวางแผนทางการเงินเมื่อยามเกษียณอายุของกลุ่มวัยก่อนเกษียณอายุนั้นเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวางแผนทางการเงินในด้านเกี่ยวกับรายได้ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น การออมในรูปแบบต่างๆ การลงทุนเมื่อยามเกษียณอายุไปแล้ว นอกจากนั้นยังมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบแนวคิดการวางแผนการเงินเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตวัยเกษียณอายุอีกด้วย ซึ่งผลการวิเคราะห์บทความนี้จะทำให้ได้แนวทางการวางแผนทางการเงินเพื่อคุณภาพชีวิตวัยเกษียณอายุ ซึ่งจะทำให้ทราบถึงรูปแบบในการเตรียมความพร้อมในการวางแผนทางการเงิน และการกำหนดแนวทางในการจะช่วยให้บุคคลผู้เกษียณอายุมีเงินเหลือเพียงพอไว้ใช้จ่ายภายหลังเกษียณอายุได้

การเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ

การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ หมายถึง การวางแผนชีวิตของบุคคลก่อนจะเข้าสู่วัยสูงอายุ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ และเป็นการป้องกันภาวะวิกฤตในช่วงสุดท้ายของชีวิต วัยสูงอายุเป็นระยะสุดท้ายของวงจรชีวิต เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ บุคคลควรมีการเตรียมตัวเองล่วงหน้าก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ เพื่อให้ชีวิตในวัยสูงอายุเกิดความสุข ดังนี้ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2547)

1. การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจ โดยเตรียมเกี่ยวกับการมีรายได้เป็นตัวเองการประเมินรายรับ – รายจ่าย การเตรียมสะสมเงินเพื่อสำรองไว้ใช้จ่ายเมื่อยามเจ็บป่วย ยามฉุกเฉิน การเตรียมทำพินัยกรรมให้แก่บุตรหลาน

2. การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ ควรดูแลสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงเสมอ โดยการศึกษา ความรู้เรื่องสุขศึกษา รับประทานอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ

3. การเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัย ควรจะมีการปรับปรุงซ่อมแซมเพื่อให้เหมาะสมกับ สภาพของผู้สูงอายุ

4. การเตรียมความพร้อมด้านสังคม ควรมีการเตรียมความพร้อมที่จะพบว่าการเปลี่ยนแปลง เมื่อ เข้าสู่วัยสูงอายุโดยการมองโลกในแง่ดี

แนวคิดในการวางแผนเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุ บรรลุ ศิริพาณิชย์ (2550) ได้อธิบายไว้ว่ามีความพร้อมทั้งหมด 4 ด้านได้แก่ การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพร่างกาย การเตรียมความพร้อมด้านสังคม การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจ และการเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัย ทั้งนี้ในบทความนี้ผู้เขียนมุ่งประเด็นในด้านของการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนการเงิน กล่าวคือการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเมื่อเกษียณอายุแล้วรายได้ที่เคยได้รับจะลดน้อยลง หากไม่มีการเตรียมความพร้อมด้านการเงินไว้ล่วงหน้าจะประสบกับปัญหาด้านเศรษฐกิจ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2545: 525) กล่าวว่า ผู้เกษียณอายุควรมีการเตรียมความพร้อมเรื่องทรัพย์สินเงินทอง ไว้ล่วงหน้าตั้งแต่วัย กลางคน เพราะเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุแล้วโอกาสที่จะหางานที่มีรายได้สูงเป็นไปได้ยาก การหวังพึ่งลูกหลานในสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันเป็นเรื่องค่อนข้างลำบาก การมีฐานะการเงินที่มั่นคงเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่ช่วยให้ผู้เกษียณอายุมีความสุขในบั้นปลายชีวิต ไม่เป็นภาระของลูกหลาน รายงานการศึกษาวิจัยทั้งในและต่างประเทศได้ข้อสรุปตรงกันว่า ความรู้สึกมั่นคงเกี่ยวกับการเงินเป็นปัจจัยสำคัญของความสุข และความพึงพอใจในตัวเอง (กิตติพัฒน์ แสนทวิสุข, 2550)

ในการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจสามารถกระทำได้ ในเบื้องต้นดำเนินการได้ไม่ว่าจะเป็นการประมาณการรายรับในแต่ละเดือน และวิเคราะห์แหล่งที่มาของรายรับ เช่น เงินบำเหน็จบำนาญ รายได้จากเงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ รายได้จากดอกเบี้ย/ค่าเช่า รายได้ที่ได้รับจากบุตรหลานและแหล่งต่างๆ รวมทั้งจากการทำงานหลังเกษียณอายุ การประมาณการรายจ่ายในแต่ละเดือน และวิเคราะห์รายจ่ายที่คาดว่าจะต้องใช้ภายหลังเกษียณ เช่น ค่าสาธารณูปโภค ค่ารักษาพยาบาล ค่าอาหาร เงินสำหรับทำบุญ - บริจาคเพื่อสาธารณกุศลและเบ็ดเตล็ดอื่นๆ การควบคุมค่าใช้จ่ายให้สมดุลกับรายรับ ตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออกไป การเตรียมหางานสำรองเพื่อเพิ่มรายได้หลังเกษียณ การเตรียมสะสมเงินสำรองไว้ใช้จ่ายภายหลังเกษียณอายุ ซึ่งควรเริ่มต้นสะสมตั้งแต่วัยหนุ่มสาว ในการสะสมอาจแบ่งเงินบางส่วนสะสมในรูปอสังหาริมทรัพย์ เช่น บ้านที่ดิน บางส่วนสะสมในรูป ทองคำ พันธบัตร และบางส่วนสะสมในรูปตัวเงิน การประกันชีวิตและสุขภาพ และการหาความรู้ในเรื่องการลงทุนเพื่อให้ทรัพย์สินงอกเงย และเตรียมจัดทำพินัยกรรมหรือนิติกรรมต่างๆ ซึ่งในด้านเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่ต้องเตรียมคือเมื่อเข้าสู่ผู้สูงอายุแล้ว รายได้ที่เคย

ได้รับจะลดน้อยลง การเตรียมการด้านการเงิน และความพึงพอใจตัวเองจากรายได้ที่ปรับเปลี่ยนไป จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเตรียมการวางแผนให้ชัดเจน (วิจิตร บุญยะโทระ, 2537: 39)

นอกจากนี้ นภภรณ์ หะวานนท์ และธีรวัลย์ วรรณโนทัย. ได้ให้ความหมายผู้สูงอายุว่า การเป็นผู้สูงอายุไม่ได้มีความหมายเฉพาะทางร่างกาย แต่หมายรวมถึงภาวะทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคมและวัฒนธรรม ความหมายของผู้สูงอายุแตกต่างกันไปตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ผู้สูงอายุแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. การที่ผู้สูงอายุยังคงสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้ใกล้เคียงกับผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนให้ได้มากที่สุด ผู้สูงอายุจะสร้างภาพลักษณ์เกี่ยวกับตนเองจากการที่คนอื่นมองหรือคิดกับตัวผู้สูงอายุ ความสามารถในการดำรงไว้ซึ่งภาพลักษณ์ของตนเองแม้อายุจะมากขึ้น จะช่วยดำรงไว้ซึ่งเคารพในตนเอง และสามารถดำรงรักษาความสัมพันธ์กับคนอื่นๆ ในสังคมไว้ได้

2. ผู้สูงอายุถอนตัวออกจากสังคม กระบวนการนี้เกิดขึ้นทั้งในระดับผู้สูงอายุและระดับสังคม การถอนตัวออกจากสังคมเกิดจากการที่ต้องการแยกออกจากสังคม มาจากผู้สูงอายุเป็นเรื่องกลไกการบังคับทางสังคม เช่น กำหนดให้เกษียณอายุ ซึ่งเป็นการยอมให้สังคมถอนตัวเองออกจากปัจเจกบุคคล ความสำเร็จของการเข้าสู่วัยสูงอายุเป็นการปรับเปลี่ยนจากการมีส่วนร่วมทางสังคมอย่างสมบูรณ์ ไปสู่การถอนตัวออกจากสังคมอย่างราบรื่น เช่น การที่ผู้สูงอายุถอนตัวออกจากความรู้สึกเป็นอิสระจากงานความรับผิดชอบ และความอิสระทำให้ผู้สูงอายุมีความสุข การถอนตัวเป็นข้อผูกมัดที่จะต้องเกิดขึ้นสำหรับผู้สูงอายุ

3. การดำเนินชีวิตแบบเข้าร่วมกับสังคมอย่างแข็งขัน สามารถนำไปสู่ความสำเร็จในการเข้าสู่วัยชราได้ การเข้าสู่วัยสูงอายุเป็นการปรับตัวของการเข้าสู่วัยสูงอายุต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เกิดจากผู้สูงอายุและข้อกำหนดของสังคม สังคมมีส่วนสำคัญในการกำหนดเงื่อนไขการเข้าสู่วัยสูงอายุ ผู้สูงอายุสามารถปรับทิศทางการดำรงความเป็นตัวตนของตนเองโดยอาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมาในชีวิต การเข้าสู่วัยสูงอายุเป็นกระบวนการทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้สูงอายุมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นๆ และสิ่งแวดล้อม

ดังนั้น เมื่อผู้สูงอายุได้มีการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ สิ่งสำคัญที่ต้องกระทำเมื่อต้องเข้าสู่วัยเกษียณของผู้สูงอายุนั้น มีปัจจัยสำคัญ ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดหลักคือ 1) การวางแผนการเงินเพื่อการเกษียณอายุ และ 2) แนวทางการวางแผนทางการเงินเพื่อคุณภาพชีวิตวัยเกษียณอายุ หลักการสำคัญสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้เขียนได้ทำการวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงินเพื่อการเกษียณอายุ เพื่อนำมาสร้างแนวทางการวางแผนทางการเงินเพื่อคุณภาพชีวิตวัยเกษียณอายุโดยมีรายละเอียดดังนี้

การวางแผนการเงินเพื่อการเกษียณอายุ

การวางแผนทางการเงินนั้นมีได้หลายรูปแบบ เพราะเป้าหมายของการออม การลงทุน และความต้องการในการใช้เงินหลังเกษียณอายุของแต่ละคนนั้นไม่เท่ากัน บางคนเลือกที่จะออมเงินไว้ในธนาคาร บางคนเลือกลงทุนในสินทรัพย์ เช่น บ้าน ที่ดิน ทองคำ เป็นต้น บางคนเลือกที่จะลงทุนไว้ในหลักทรัพย์ต่างๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเสี่ยงและผลตอบแทนจากการออมและการลงทุนในรูปแบบที่แตกต่างกัน ซึ่งในแต่ละคนมีการยอมรับความเสี่ยงที่ไม่เท่ากัน โดยเฉพาะบุคคลที่มีอายุน้อยๆ อาจจะลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูงได้มากกว่าบุคคลที่มีอายุใกล้จะเกษียณหรือวัยเกษียณ ดังนั้น ในการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณอายุจะต้องจัดทำแผนการออมและการลงทุนเพื่อการเกษียณให้เหมาะสมกับตัวเองให้มากที่สุด

ในการวางแผนการลงทุนทางการเงินนั้นต้องมีความรู้และแนวคิดเกี่ยวกับระบบทางการเงิน มูลค่าเงินตามเวลา อัตราดอกเบี้ย และความเสี่ยง เพื่อที่จะสามารถทราบถึงสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ทางเลือกต่างๆ ที่เป็นไปได้ในการลงทุนและการจัดหาเงินทุน
2. แนวทางในการคำนวณระยะเวลาที่ต้องการให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินที่มีอยู่ภายใต้ทางเลือกการลงทุนต่างๆ
3. แนวทางในการกำหนดหลักทรัพย์ที่เหมาะสมสำหรับการลงทุนภายใต้ข้อจำกัดในด้านระยะเวลาที่ต้องการให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินที่มีอยู่
4. แนวทางในการกำหนดเงินทุนที่ต้องการ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายทางการเงินที่มีอยู่ภายใต้ข้อจำกัดในด้านระยะเวลาที่ต้องการให้บรรลุเป้าหมายนั้นๆ
5. แนวทางในการคำนวณมูลค่าเมื่อสิ้นสุดการลงทุน จากการลงทุนในหลักทรัพย์ต่างๆ ภายในระยะเวลาการลงทุนที่กำหนดจากจำนวนเงินลงทุนเบื้องต้น
6. การคำนวณอัตราผลตอบแทนที่คาดหวังจากการลงทุนในกลุ่มหลักทรัพย์ต่างๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นทางเลือกการลงทุน มี 2 รูปแบบหลักคือ รูปแบบที่ 1 สินทรัพย์แท้จริง เป็นการลงทุนในสินทรัพย์ที่แท้จริงจะเป็นการลงทุนทางตรงโดยการซื้อสินทรัพย์ที่ใช้ในการผลิตสินค้าหรือบริการต่างๆ เพื่อสร้างรายได้จากการขายสินค้าหรือบริการนั้นๆ เช่น รถยนต์ อสังหาริมทรัพย์ ทองคำ เพชร เป็นต้น และรูปแบบที่ 2 สินทรัพย์ทางการเงิน ซึ่งการลงทุนในสินทรัพย์ทางการเงินจะเป็นการลงทุนทางอ้อมโดยการเข้าทำสัญญาเพื่อถือสิทธิทางอ้อมในการถือครองสินทรัพย์แท้จริงอีกทอดหนึ่ง เช่น หุ้นกู้ พันธบัตร หุ้นบุรุษสิทธิ หุ้นสามัญ ตราสารอนุพันธ์ และตราสารทางการเงินอื่นๆ การลงทุนในสินทรัพย์ทางการเงินมีข้อได้เปรียบสินทรัพย์ที่แท้จริงในด้านสภาพคล่อง เนื่องจากการซื้อขายได้ง่าย สะดวก คล่องตัวและประหยัดค่าใช้จ่ายในการซื้อขายกว่า

การลงทุนในสินทรัพย์แท้จริง (ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน สถาบันกองทุนเพื่อพัฒนาตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2553)

การวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ มีกระบวนการในการวางแผนการดำเนินชีวิต ในช่วงหลังเกษียณอายุหลังจากหยุดการทำงาน ภายใต้มาตรฐานการครองชีพที่ต้องการและเป็นไปได้ ซึ่งต้องอาศัยการคาดการณ์อายุที่คาดว่าจะเกษียณการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้บุคคลมีเงินไว้ใช้จ่ายในช่วงหลังเกษียณอายุ เพื่อรักษาคุณภาพชีวิตใน มาตรฐานที่ต้องการของแต่ละบุคคล จึงขอสรุปเป็นขั้นตอนดังนี้ (พรทิพย์ เกิดขำและศิริภัทร โรจนสัญชัยกุล, 2553)

ขั้นที่ 1 ประเมินการจำนวนเงินที่ต้องการมีไว้ใช้ต่อปีในช่วงเกษียณอายุหลังจากเตรียมความพร้อมด้านการเงินจะสามารถประมาณค่าใช้จ่ายที่ต้องการสำหรับการเกษียณอายุต่อปีได้และจะสามารถประมาณจำนวนเงินที่บุคคลต้องการมีไว้ใช้ต่อปีในช่วงเกษียณอายุได้เช่นกัน

ขั้นที่ 2 ประเมินการรายได้ต่อปีที่จะได้รับในช่วงเกษียณอายุ รายได้ของบุคคลที่จะได้รับสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ประเภทแรกเป็นรายได้หลักที่จะได้รับตามระบบคือ เงินได้จากเงินบำเหน็จบำนาญ เงินได้จากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เงินได้จากเงินประกันสังคม ส่วนรายได้ประเภทที่สองเป็นรายได้ที่เกิดจากการวางแผนการเงินที่ดีได้แก่ เงินได้จากการทำประกันชีวิต ประเภทรายได้ประจำ รายได้ที่เกิดจากการลงทุนเช่นดอกเบี้ยรับ เงินปันผล ค่าเช่า หรืออาจมีรายได้อื่นๆ เช่น รายได้จากการทำงานพิเศษ หรือจากการทำงานอดิเรก และรายได้ที่ได้รับจากลูกหลาน ญาติพี่น้อง เป็นต้น

ขั้นที่ 3 คำนวณหารายได้ที่ต้องการเพิ่มเติมต่อปีหลังจากปรับด้วยอัตราเงินเฟ้อ

จากการคำนวณในขั้นที่ 1 ประเมินการจำนวนเงินที่บุคคลต้องการมีไว้ใช้ต่อปีในช่วงเกษียณอายุประมาณ 324,000 บาทต่อปีและขั้นที่ 2 ประเมินการรายได้ต่อปีที่บุคคลจะได้รับในช่วงเกษียณอายุหากมีจำนวนสูงกว่า 324,000 บาทบุคคลนั้นก็ไม่ต้องหารายได้เพิ่มเติมเนื่องจากมีรายได้มากกว่ารายจ่ายต่อปีแต่หากมีรายได้ต่อปีที่จะได้รับในช่วงเกษียณอายุ เท่ากับ 250,000 บาท ซึ่งต่ำกว่าจำนวนเงินในขั้นที่ 1 บุคคลนั้นมีความจำเป็นต้องหารายได้เพิ่มเติมอีกปีละ $(324,000 - 250,000) = 74,000$ บาท สมมติการคำนวณในครั้งนี้เป็นการวางแผนก่อนเกษียณ 25 ปี จำนวนเงิน 74,000 บาทเป็นมูลค่าปัจจุบันซึ่งจะต้องคำนวณหามูลค่าในอนาคตโดยพิจารณาอัตราเงินเฟ้อ

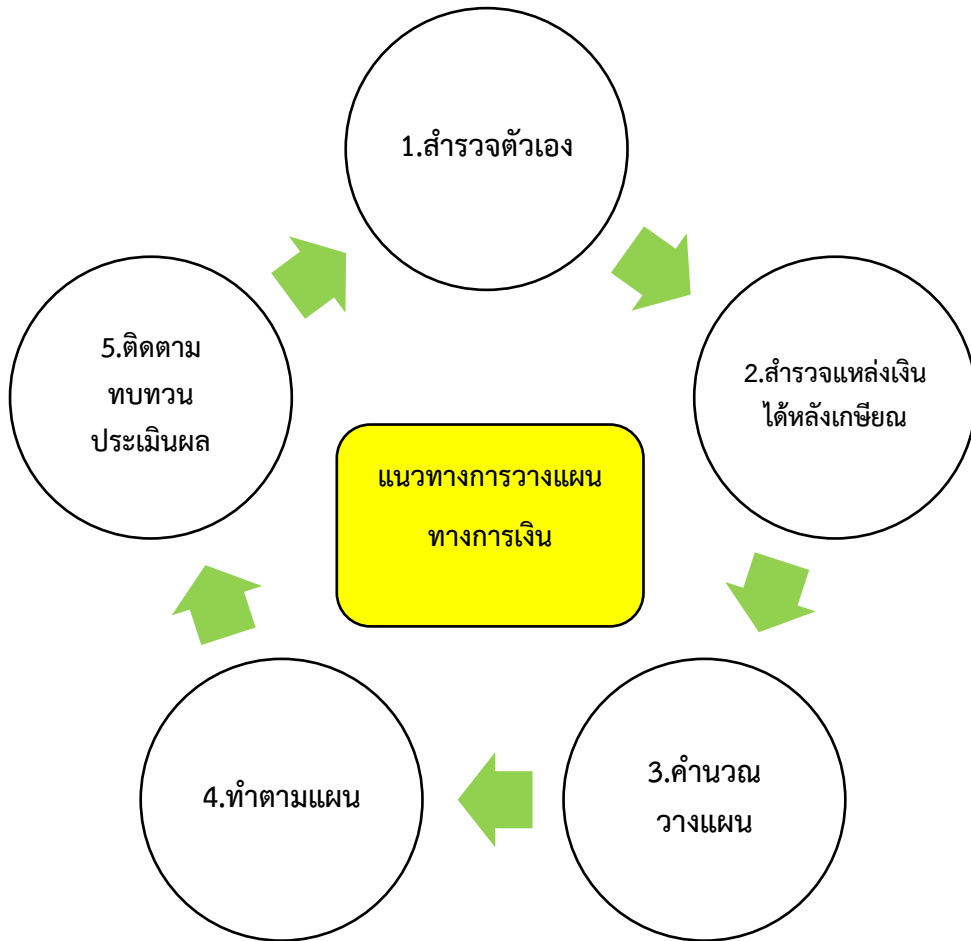
ข้อสรุปข้างต้นเป็นการประมาณการแบบง่าย ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการออมเพื่อการเกษียณอายุหากเริ่มวางแผนการออมเมื่ออายุน้อยก็จะมีเวลาในการเก็บออมมากขึ้นจะส่งผลต่อจำนวนเงินที่ต้องเก็บออมต่อปีจะลดน้อยลงหรือจะทำให้มีเงินในวันเกษียณอายุเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย

การมีชีวิตในวัยเกษียณอย่างมีความสุขไม่ใช่เรื่องยากหากมีการวางแผนทางการเงินที่ดี และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้วางแผนไว้ ควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้านการลงทุนในสินทรัพย์ต่างๆ ติดตามข่าวสารทางธุรกิจและเศรษฐกิจสม่ำเสมอ ควรสำรองเงินสดไว้ใช้ยามฉุกเฉินในรูปของสินทรัพย์สภาพคล่องที่สามารถแปลงเป็นเงินสดได้ง่าย โดยปกติควรสำรองไว้ประมาณ 6 เท่าของค่าใช้จ่ายประจำในแต่ละเดือน และเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับชีวิตและทรัพย์สิน การทำประกันชีวิตและประกันภัยเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงให้แก่ครอบครัว ส่วนการวางแผนภาษีก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะนำสิทธิประโยชน์มาใช้ลดหย่อนภาษีเงินได้เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการออมและการลงทุนที่มีประสิทธิภาพ และควรวางแผนการจัดการทรัพย์สินพร้อมที่จะส่งมอบให้กับลูกหลานด้วยการทำพินัยกรรมเพื่อจัดการมรดกให้กับทายาทหรือองค์กรหรือบุคคลที่ต้องการส่งมอบต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้นิพนธ์สรุปได้ว่า การวางแผนการเงินเพื่อการวัยเกษียณเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนการเงินส่วนบุคคลที่ช่วยให้บุคคลมีแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องและมีเป้าหมายที่ชัดเจนภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนหากมีการเตรียมความพร้อมตั้งแต่เมื่อเริ่มมีรายได้หรือตั้งแต่วันนี้ก็จะทำให้สามารถเป้าหมายของการวางแผนเกษียณได้ง่ายขึ้นซึ่งเทคนิคในการวางแผนเกษียณของแต่ละคนก็มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับรายได้และความพร้อมของแต่ละคนให้มีความสำคัญในการวางแผนเกษียณอายุจะทำให้มุ่งสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้คือการมีคุณภาพชีวิตหลังเกษียณที่ดีบนมาตรฐานที่ต้องการและสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มีศักดิ์ศรีและมีคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม

แนวทางการวางแผนทางการเงินเพื่อคุณภาพชีวิตวัยเกษียณอายุ

แนวทางในการวางแผนการเงินเพื่อความมั่นคง และเพื่อคุณภาพชีวิตวัยเกษียณอายุนั้นสามารถอธิบายได้ดังรูปแบบการวางแผนทางการเงินดังภาพประกอบนี้

ภาพประกอบที่ 1 แนวทางการวางแผนทางการเงินเพื่อคุณภาพชีวิตวัยเกษียณอายุ
ประยุกต์มาจากศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน สถาบันกองทุนเพื่อพัฒนา
ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2553)

จากภาพประกอบดังกล่าวข้างต้นอธิบายได้ดังนี้

1.การสำรวจตัวเอง การวางแผนเกษียณให้สำเร็จได้นั้นต้องเริ่มจากการสำรวจตัวเองใน
อันดับต้นก่อน เนื่องจากรายได้ในทุกวันหรือรายรับที่มีในปัจจุบันนั้นมีความมั่นคงเพียงพอต่อการยัง
ชีพมากน้อยเพียงใด และหากจะมีการลงทุนต่อไปในอนาคต สามารถทำอาชีพต่อไปได้หรือไม่ และ
ในห้วงของอนาคตนั้นจะสามารถทำไปได้ยาวนานเพียงใด ซึ่งประกอบกับการรักษาสุขภาพให้
สมบูรณ์ มีกำลังในการดำเนินชีวิตนั่นเอง หรือที่เรียกว่าการบริหารเงินนั่นเอง ซึ่งการบริหารเงิน

ส่วนบุคคลนั้นเป็นการการจ้ดระเบียบทางการเงินบุคคลนั้น ๆ ให้มีความเหมาะสม เป็นการจ้ดสรรเงินที่เข้ามา และที่จ่ายออกไปให้เกิดความสมดุล หรือให้สามารถเหลือเก็บออมได้ ซึ่งการใช้เงินของแต่ละคนก็มีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่าย หรือภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ ถึงแม้จะได้รับเงินเดือนเท่ากัน บางคนอาจจะมีเงินเหลือใช้ทุกเดือน แต่หากบางคนก็ไม่พอใช้ในแต่ละเดือน ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างนี้ นั่นก็คือ “การบริหารเงิน” หากผู้ใดไม่รู้จักรวิธีการบริหารเงินแล้วผู้นั้นก็ไม่สามารถมีเงินเหลือ หรือมีเงินพอใช้จ่ายในแต่ละเดือนได้นั่นเอง

2.การสำรวจแหล่งเงินได้หลังเกษียณ แหล่งเงินที่พบส่วนใหญ่ของวัยเกษียณนั้น ส่วนใหญ่เกิดจากการสะสมทุนในช่วงของวัยแรงงาน ไม่ว่าจะเป็นกองทุนบำเหน็จบำนาญ (กบข.) กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (Provident Fund) กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) รายได้จากค่าเช่า อสังหาริมทรัพย์เงินปันผลต่างๆ เป็นต้น ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสำรวจรายละเอียดให้ชัดเจนว่ามีแหล่งเงินทุนสำรองไว้หรือไม่ พร้อมกับคาดการณ์ว่าจะมีเงินหลังเกษียณรวมแล้วเท่ากับเท่าไร มีความเหมาะสมต่อการยังชีพ หรือเหมาะสมในการนำไปลงทุนหรือไม่ สำหรับการสำรวจแหล่งเงินนั้นอาจเป็นการรวบรวมข้อมูลทางการเงิน ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลทางการเงินของตนเอง เพื่อใช้วางแผนทางการเงิน ข้อมูลทางการเงินประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับการเงินทั้งหมด และเอกสารทางการเงินต่าง ๆ อย่างเช่น สมุดเงินฝากธนาคาร ตัวสัญญาใช้เงิน สัญญากู้ยืมเงิน เงินเดือน รายได้เสริม ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ (ถ้ามีใบเสร็จรับเงินก็ยิ่งดี) เอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการลงทุน ทะเบียนรถ โฉนดที่ดิน กรมธรรม์ประกันชีวิต และกรมธรรม์ประกันภัย ซึ่งการเก็บข้อมูลทางการเงินเป็นขั้นตอนพื้นฐานในการวางแผนการเงินนั่นเอง

3.การคำนวณวางแผนเป้าหมายค่าใช้จ่ายหลังเกษียณ การวางแผนเป้าหมายค่าใช้จ่ายนั้นมีข้อสังเกตได้ว่าการคำนวณวางแผนเป้าหมายไว้ชัดเจนแล้วจะทำให้ทราบได้ทันทีว่าควรที่จะเตรียมความพร้อมหรือมีการวางแผนที่จะเกษียณอายุตอนอายุเท่าไร และเมื่อเกษียณแล้วต้องการมีเงินใช้หลังเกษียณประมาณเท่าไร พร้อมกับคำนวณค่าใช้จ่ายว่ามีค่าใช้จ่ายอะไรบ้างที่มีความจำเป็นต้องเตรียมเงินไว้ เช่นกรณีของการเจ็บป่วยฉุกเฉิน การเกิดภัยพิบัติ น้ำท่วม ไฟไหม้ เป็นต้น ซึ่งเป็นการวิเคราะห์และประเมินสถานะทางการเงิน โดยการนำข้อมูลที่รวบรวมมาวิเคราะห์ เพื่อให้คุณทราบเกี่ยวกับสถานะทางการเงินในปัจจุบันว่ามีฐานะการเงินเป็นอย่างไร จะต้องหารายได้เสริมอีกเท่าไร จึงสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ กรณีเช่นนี้อาจต้องหาแหล่งลงทุนเพื่อนำเงินที่ออมไปลงทุนเพิ่มพูนดอกผลให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องมีการจัดทำแผนทางการเงิน หลังจากวิเคราะห์และประเมินแล้ว อาจจะเขียนแผนการเงินให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายที่

วางไว้ พร้อมทั้งหาทางเลือกที่ดีที่สุด สำหรับการหารายได้เสริม หรือหาแหล่งเงินลงทุนที่เหมาะสมกับเป้าหมายของคุณ

4.การทำตามแผน หลังจากที่ได้ทำการเตรียมการในขั้นตอนที่ 1 – 3 ไปแล้วนั้นสิ่งที่เหมาะสมและนำมาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจก็คือ การทำตามแผนที่กำหนดไว้ เพื่อตัดสินใจคัดเลือกกองทุน หรือ หุ้นที่เหมาะสมกับเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ตามกำลังที่พึงมี หรือตามปริมาณของเม็ดเงินที่สามารถลงทุนลงไปได้ ซึ่งเมื่อลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ว่าจะต้องทำอะไร เวลาใด เช่น การหารายได้เสริมจะต้องทำเงินเท่าไร ในช่วงเวลาใด และต้องนำเงินไปลงทุนในทางเลือกที่กำหนดเอาไว้ และหลังจากที่ปฏิบัติตามแผนทางการเงินสักระยะหนึ่งแล้วจำเป็นต้องทบทวน และปรับปรุงแผนทางการเงินให้มีความสอดคล้องกับสภาวะ ต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ทำให้จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนในการวางแผนทางการเงินอยู่ตลอดเวลา เพื่อป้องกันปัญหาทางการเงินที่ไม่สามารถควบคุมได้ในอนาคตนั่นเอง

5.การติดตาม ทบทวนประเมินผล หลังจากได้ดำเนินการตามแผนครบวงจรแล้ว การติดตามและทบทวนจำเป็นต้องมีขึ้นเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นประเมินผลอย่างน้อยทุก 6 เดือน หรือ 1 ปี ว่าผลตอบแทนเป็นไปตามเป้าหมายมากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคใดเกิดขึ้นบ้างพร้อมกับคำนวณระยะเวลาของการคืนทุนเมื่อได้ทำการลงทุนไปสักระยะหนึ่งแล้ว ทั้งนี้หากไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ การประเมินผลจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนแผนที่ได้วางไว้ให้เกิดความเหมาะสมที่สุด พร้อมทั้งทำการศึกษาทิศทางและแนวโน้มนโยบายการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ด้วย เพื่อเตรียมพร้อมในการลงทุน หรือการซื้อกองทุนรวม หรือ หุ้นที่ได้ลงทุนไปด้วย แม้กระทั่งการติดตามข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกิดขึ้นในรอบตัวเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับทิศทางของเศรษฐกิจ หรือเกี่ยวกับธุรกิจที่ได้ทำการลงเงินไปแล้วอีกด้วย

ในการดำเนินงานนั้นหากดำเนินการเตรียมความพร้อมทุกขั้นตอนที่กล่าวข้างต้นนั้น จะทำให้วัยเกษียณมีความมั่นคงในชีวิต ประกอบกับการดำเนินชีวิตหลังรายได้ลดลงได้อย่างปกติสุข มีสุขภาพกายที่ดี สุขภาพจิตที่แข็งแรงอีกด้วย

บทสรุป (Conclusion)

แนวทางในการวางแผนทางการเงินที่ดีนั้นควรคำนึงถึงมูลค่าเงินในอนาคตรวมทั้งหมดมากที่สุด เมื่อจำนวนเงินเก็บออมต่อปีมากที่สุดและผลตอบแทนสุทธิตั้งสูงสุด ณ อายุการเริ่มออมที่เท่ากันและมูลค่าเงินในอนาคตรวมทั้งหมดมากที่สุด หากเริ่มต้นการเก็บออมเร็วกว่า ณ จำนวนเงินออมต่อปีที่เท่ากัน ดังนั้นหากมีการเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุแล้วเพื่อต้องการมีความ

ต้องการความมั่นคงในชีวิตวัยสูงอายุวัยเกษียณอายุ ควรเก็บออมเงินอย่างสม่ำเสมอเพื่อลงทุนให้ได้รับผลตอบแทนสุทธิที่มากกว่าอัตราเงินเฟ้อ เช่น การลงทุนประเภทต่างๆ เช่น การลงทุนในเงินฝากธนาคาร,การลงทุนในหุ้นทุน, การลงทุนให้หุ้นสหกรณ์,การลงทุนในกองทุนรวม,การลงทุนในพันธบัตรรัฐบาล,การลงทุนในการทำประกัน เป็นต้น เป็นต้น เนื่องจากจำนวนเงินต้น อัตราดอกเบี้ย และระยะเวลาเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มพูนเงินออมให้กองงมมากยิ่งขึ้น นั่นคือ อัตราดอกเบี้ยทบต้นช่วยให้ผลตอบแทนเพิ่มสูงขึ้นได้ตามระยะเวลาและจำนวนเงินต้นที่นำไปลงทุนซึ่งจะทำให้มีเงินเพียงพอสำหรับวัยสูงอายุ

แนวทางสำคัญในการวางแผนทางการเงินเพื่อคุณภาพชีวิตวัยเกษียณอายุนั้น ผู้นิพนธ์นำเสนอประเด็นสำคัญเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนทางการเงินได้แก่ การวางแผนนั้นต้องเริ่มสำรวจตัวเองเกี่ยวกับรายได้ที่มีในแต่ละวัน รายรับ รายจ่ายที่เกิดขึ้น ความมั่นคงทางการเงินที่มีอยู่นั้นเพียงพอต่อการยังชีพมากน้อยเพียงใด หากไม่เพียงพอ แนวทางต่อไปคือ ต้องสำรวจแหล่งเงินได้หลังเกษียณ ว่ามีรายได้จากแหล่งใดบ้าง และทำการรวบรวมข้อมูลทางการเงินทั้งหมด เพื่อนำไปกำหนดเป้าหมายสำคัญต่อเมื่อเข้าสู่วัยเกษียณแล้ว แนวทางที่สามคือ การคำนวณวางแผนเป้าหมายค่าใช้จ่ายหลังเกษียณ เป้าหมายนี้สำคัญคือจะทำให้ทราบทันทีว่าจะเตรียมความพร้อมหรือมีการวางแผนที่จะเกษียณอายุตอนอายุเท่าไร และเมื่อเกษียณแล้วต้องมีเงินใช้หลังเกษียณประมาณเท่าไรซึ่งอาจจะเขียนเป็นแผนการเงินให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่วางไว้ แนวทางที่สี่คือ การทำตามแผนที่วางไว้ โดยนำข้อมูลแนวทางการวางแผนที่กำหนดไว้ตั้งแต่แนวทางที่ 1 -3 มาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ เพื่อตัดสินใจคัดเลือกกองทุนหรือ หุ้นที่เหมาะสมกับเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ตามกำลังที่มี หรือตามปริมาณของเม็ดเงินที่สามารถลงทุนได้เพื่อป้องกันความผันผวนทางการเงินที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและแนวทางสุดท้ายคือ การติดตาม ทบทวนประเมินผล เมื่อทำจนครบวงจรแล้ว ต้องทำการประเมินผลอย่างน้อยทุก 6 เดือน หรือ 1 ปี ว่าผลตอบแทนที่ได้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคใดเกิดขึ้น ซึ่งการประเมินนั้นเป็นการปรับเปลี่ยนแผนที่วางไว้ให้เหมาะสมที่สุด พร้อมกับศึกษาทิศทางในอนาคต แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นเพื่อเตรียมความพร้อมในการลงทุนให้มีความเหมาะสมกับทิศทางเศรษฐกิจอีกด้วย

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา (Suggestions)

1.การศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการวางแผนการเงินเพื่อเตรียมการเกษียณอายุของผู้สูงอายุ นั้น การศึกษาทิศทางและความเป็นไปได้ เกี่ยวกับการลงทุนในสภาพการณ์เศรษฐกิจปัจจุบัน เพื่อนำมาพัฒนาและสร้างความมั่นคงให้มีความพร้อมเมื่อต้องเกษียณอายุ

2.ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อแนวทางการวางแผนการเงินเพื่อเตรียมพร้อมสู่การเกษียณอายุ ซึ่งมีทั้งปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางด้านความเสี่ยง และผลตอบแทนที่คาดหวังจากการออม และการลงทุน ปัจจัยทางด้านแนวคิดทัศนคติ ด้านความรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อ และประสบการณ์ในการออมและการลงทุน

3.ควรศึกษาแนวทางที่เหมาะสม หรือรูปแบบการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมการเกษียณอายุที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีความรู้ เกี่ยวกับการวางแผนทางการเงิน ยาเกษียณอายุ ประกอบกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเงินที่ทันสมัย

เอกสารอ้างอิง (References)

กิตติพัฒน์ แสนทวีสุข. (2550). **เงินทองต้องใส่ใจ**. กรุงเทพมหานคร: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

นภาพรณ หะวานนท์ และธีรวัลย์ วรธโนทัย. (2552). **ปฏิรูปเรื้อนจำด้วยการสร้างชุมชนแห่งความห่วงใย**. กรุงเทพฯ: ทริปเพิล กรุ๊ป

บรรลุ ศิริพาณิชย์. (2550). **ผู้สูงอายุไทย**. กรุงเทพฯ: สภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2562). **รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2561**. กรุงเทพฯ; โรงพิมพ์เดีอนตุลา.

พรทิพย์ เกิดขำและศิริภัทร โรจนสัญชัยกุล. (2553). พฤติกรรมการออมส่วนบุคคลของพนักงานบริษัทแอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน). **การวิจัยปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป มหาวิทยาลัยศิลปากร**

วิจิตร บุญยะโหดระ. (2537). **ชีวิตและสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า

ศรีเรื้อน แก้วก้งวาล. (2545). **จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย**. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน สถาบันกองทุนเพื่อพัฒนาตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2553). **หลักสูตรวางแผนการเงิน ชุดวิชาที่ 4 การวางแผนเพื่อวัยเกษียณ**.

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2547). **จิตวิทยาเพื่อการอบรมผู้ใหญ่**. กรุงเทพฯ: บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์